بازتابی در هنر و فرهنگ امروز | شماره ۳ | پنجشنبه ۳ آذر ۱۴۰۴

نمایشگاه پرتو بنفشه | گالری آبگینه

□ ۱۸۰۰ اثر | ۱۷ هنرمند | ۶ شهر | ۶ هفته

پرتو بنفشه؛ نمایشگاهی که نور را می‌بیند

گالری آبگینه از ۲ آذر تا ۱۶ دی میزبان نمایشگاه «پرتو بنفشه» است، نمایشگاهی که نور بنفش را نه رنگ، بلکه حالتی از دیدن می‌داند. ۱۸۰۰ اثر از ۱۷ هنرمند در ۶ شهر، آثاری که زیر نور معمولی کم‌رنگ‌اند و زیر نور بنفش زنده می‌شوند. این نمایشگاه با همکاری آزمایشگاه نور دانشگاه صنعتی شمس‌آباد برگزار می‌شود و برای نخستین بار در ایران از دستگاه طیف‌سنج برای سنجش واکنش آثار به طول موج‌های مختلف استفاده می‌کند.

مهندس کامران صفوی، مدیر آزمایشگاه نور، گفت: «چشم انسان فقط سه گیرنده رنگی دارد و بسیاری از رنگ‌ها در طول موج‌هایی ثبت می‌شوند که چشم ما اصلاً نمی‌بیند. ما می‌خواستیم نشان دهیم که دیدن، فقط با نور، یک انتخاب است.» او افزود که دستگاه طیف‌سنج می‌تواند هر اثر را در ۳۰ ثانیه اسکن کند و نمودار واکنش آن را ذخیره کند.

سارا نوبهار، هنرمند اهل تبریز، ۴۲ اثر ارائه کرده است که همگی در تاریکی کامل دیده می‌شوند. او می‌گوید: «پدرم نابینا بود و من سال‌ها برایش تابلو می‌کشیدم که فقط با لامپ بنفش دیده می‌شد. فکر کردم اگر او می‌تواند ببیند، چرا من نتوانم؟» یکی از آثار او، «نامه‌ای به پدر»، ۱۲ تابلو است که با جوهر نامرئی کشیده شده و تنها زیر نور بنفش خوانده می‌شود.

بخش ویژه نمایشگاه به آثار نورانی اختصاص دارد. ۴ اثر در تاریکی کامل می‌درخشند و برخی تا ۶ ساعت پس از خاموش شدن لامپ باقی می‌مانند. مهندس صفوی گفت: «ما از رنگ‌های فسفری استفاده کردیم که انرژی نور روز را ذخیره می‌کنند و آهسته آهسته پس می‌دهند. این آثار نشان می‌دهند که زمان هم رنگ دارد.» بازدیدکنندگان می‌توانند با عینک مخصوص آثار را در دو حالت ببینند و تفاوت را ثبت کنند.

نمایشگاه تا ۱۵ بهمن ادامه دارد و ورود آن رایگان است. گروه‌های ۲۰ نفره می‌توانند با هماهنگی قبلی از کارگاه ساخت لامپ بنفش خانگی شرکت کنند. هزینه کارگاه ۱۲۰ هزار تومان است و ظرفیت آن ۸۰ نفر است. برگزارکنندگان قصد دارند نسخه دوم نمایشگاه را در بهار ۱۴۰۵ در شهر کرانه برگزار کنند و آثار برتر را به موزه هنرهای نوین منتقل کنند.

بازتابی در هنر و فرهنگ امروز | شماره ۳ | پنجشنبه ۳ آذر ۱۴۰۴

بازتابی در هنر و فرهنگ امروز | شماره ۳ | پنجشنبه ۳ آذر ۱۴۰۴

گزارش: مهندس کامران صفوی

هنرمند و پژوهشگر بنفشه صفوی، که نمایشگاه «پرتو بنفشه» او در گالری آبگینه برگزار شد، از ۱۲ مهر تا ۲۸ مهر ۱۴۰۴ با ۱۸۰ اثر میزبان بیش از ۶۰ هزار بازدیدکننده بود. این نمایشگاه نشان می‌دهد که رنگ بنفش چگونه در فرهنگ ایران، از کاشی تا پارچه، معنا پیدا کرده است. صفوی در گفت‌وگو با ما از روند پژوهش، چالش‌های فنی و آینده این مسیر سخن گفت.

پرتو بنفشه چیست و چرا انتخاب شد؟

بنفشه رنگی است که در طبیعت کمتر دیده می‌شود و به همین دلیل در فرهنگ‌های مختلف معانی متفاوتی دارد. در ایران قدیم رنگ سلطنت بود و در اروپا نماد اندوه. من می‌خواستم ببینم این معنا از کجا آمده و چرا ماندگار شده است. پرتو بنفشه برای من استعاره‌ای از نگاه کردن به چیزی است که دیده می‌شود اما فهمیده نمی‌شود.

روند پژوهش چگونه بود؟

پژوهش سه سال طول کشید. ابتدا ۴۰۰ نمونه کاشی، پارچه و نقاشی را بررسی کردم و سپس با ۱۲ هنرمند سنتی گفتگو کردم. چالش اصلی این بود که رنگ در نور مصنوعی و نور روز تغییر می‌کند و ثبت دقیق آن نیاز به دستگاه داشت. ما با همکاری آزمایشگاه نور دانشگاه صنعتی شمس‌آباد دستگاه طیف‌سنج را به کار گرفتیم تا هر اثر را در شرایط کنترل‌شده ثبت کنیم.

آثار نمایشگاه چه ویژگی‌هایی داشتند؟

۱۸۰ اثر در ۶ بخش چیده شده بود: کاشی، پارچه، نقاشی، عکاسی، چاپ و نور. در بخش نور، بیننده وارد اتاقی می‌شد که فقط با لامپ بنفش روشن بود و اشیا در تاریکی ظاهر می‌شدند. این بخش بیشترین توجه را گرفت. بسیاری از بازدیدکنندگان گفتند که برای اولین بار رنگ را نه با چشم، بلکه با بدن خود حس کرده‌اند.

آینده این مسیر را چگونه می‌بینید؟

قصد دارم کارگاه آموزشی برای هنرجویان برگزار کنم و کتابی درباره روش پژوهش منتشر کنم. همچنین پیشنهاد داده‌ام که یک موزه کوچک رنگ در شهر کرانه تأسیس شود. بنفشه رنگی است که هنوز جای خود را پیدا نکرده است و من می‌خواهم راهی برای دیدن آن باز بماند.

بازتابی در هنر و فرهنگ امروز | شماره ۳ | پنجشنبه ۳ آذر ۱۴۰۴